ŞİZOFRENGİ

SİNEMANIN "DELİ"Sİ

ARTAUD'YA GÖRE VAN GOGH

DELİLİK ÜSTÜNE KONUŞMALAR

FRENGİLİ PSİKİYATRİ

HAYATIMIN EN GÜZEL SAH

SAYI:1 ŞUBAT 1992

İNSAN VARLIĞI, DELİLİĞE GÖNDERİMDE BULUNMAKSIZIN ANLAŞILAMAZ.

İNSAN, DELİLİĞİ ÖZGÜRLÜĞÜNÜN SINIRI OLARAK İÇİNDE TAŞIMAKSIZIN, İNSAN OLAMAZ.

JACQUES LACAN

İÇİNDEKİLER

SAHİBİ VE YAZIİŞLERİ MÜDÜRÜ

AYŞEGÜL AKYAPRAKLI

YAYIN KURULU

FATİH ALTINÖZ
GÜNO BİLGER
BANU BÜYÜKKAL
KEMAL SAYAR
YAĞMUR TAYLAN

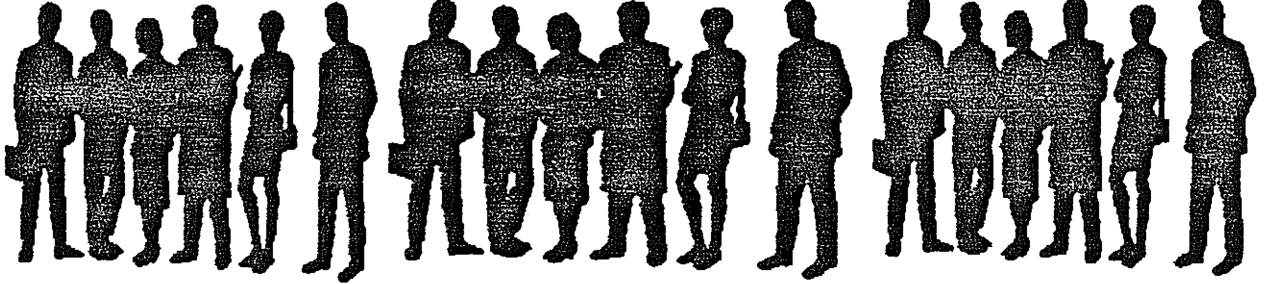
SAYFA VE KAPAK DÜZENİ

KÜLTEGİN ÖGEL

YAZIŞMA ADRESİ

BOLAHENK SOK.
19/3 GÜMÜŞSUYU
İSTANBUL

DELiLiK ÜSTÜNE KONUŞMALAR

HAZIRLAYAN: FATİH ALTINÖZ

BİR EV KADINI
54 yaşında- Orta okul mezunu.

-Deli?
Şey durumlar yüzünden aklını yitirmiş bir insan. Şey durumlar yani. Bak o zor işte. Psikolojik bakımlardan herhalde. Neden oluyor hakikaten. Hiç yoktan saldıran bir insan. Bizim yapmadığımız şeyleri yapıyor. Allah kimsenin başına vermesin. Akıl gidiyor herhalde.

-Türleri?
Var tabi. Daha az şey yapan var, saldıran var, kendi kendine birşeyler yapan var.

-Tedavisi?
Herhalde vardır. Ben ne bileyim. Çok ileri olmazsa hemen tedavi olursa bazısı iyileşir. Bazısı tekrar tekrar tekrarlıyor.

-Sokakta gördüğünüzde?
Hiç çıkmadı bana. Herhalde çok korkardım.

-Şehirlerarası otobüste yanınıza otursa?
Herhalde oynatırdım. Eğer bana birşey olmazsa haberim olmaz. Ama elle melle ya da ağzını açıp dilini çıkarırsa insan herhalde ürker.

-Hastaneler olmasaydı?
Saldırırlardı.

-Psikiyatristler?
Deli doktorları da deliyle uğraşa uğraşa herhalde onlar da şey oluyor. Aslında onlar daha ziyade ruh şeyleri oluyor.

-Akıl hastalarıyla ilgili bilgilenmeyi arttırmak için?
TV'de görüyoruz. Aslında gidip görmek lazım. İnsan görmediği için işte okuyarak, TV'den görerek, birisinden duyarak öğreniyoruz. Yaşamlarını görmek lazım.

BİR "MANİK-DEPRESİF"
43, Yaşında

-Delilik?
Ben de bilmiyorum. Geri zekalı demek. Toplum dışı demek. Bir şeyden anlamıyorsun, bu demek. Kendimi topluma girsem dahi deli olarak görüyorum. Toplum dışısın. Basit kişisin. Şifa bulabilir ama dışarıdakiler öyle düşünmüyor. Tımarhanede yattı deyip, işin içinden çıkıyorlar.

-Türleri?
Kaç türlü mü? Valla, şizofreni diyorlar. Ne bileyim. Epizomazid miydi? Dilim dönmüyor. Kaç türlü delilik var

(gülüyor). Ne bileyim ben (gülüyor). Yaz doktor, yaz.

-Sebebi?
Fazla düşünmekten mi? Yooo.. Fazla düşünmekten değil bu yaa.. Ne yazıyorsun anlamıyorum ki..Yok kaç türlü delilik var, ne bileyim ben yaa.. Ama kültablasına (kül dökülen saksıya bakıyor) diyecek yok. Hoşuma gitti yaa..

-Tedavileri?
Yok ya. Zor be! Ama olur be! öyle deme. Allah şifa verir be! Ama bende işte psikopatlık var, öyle demek lazım.

-Sokakta gördüğünüzde?
Acıyorum be.

-Toplum nasıl bilgilendirilebilir?
Olamıyor be. Bizim toplumda yerimiz az. Yeteri kadar toplum sevmiyor.

-Aşk?
Güzel bir şey. Sevmek, tanımak birbirini. Tanımadan evlenmek yanlış. Burada yatanla evlenmesi için ya kör, ya topal olması lazım kızın.

-Şehir hayatı?
Başağrıtıcı, kalabalık.

-Edebiyat?
Tommiks, Teksas okudum (gülüyor). Kültablasına bayıldım. Başka hiçbir şey yok.

-Ne olmak isterdin?
Subay. Dişlerim çok berbat be!

BİR HASTABAKICI
40 yaşında- 18 yıllık hastabakıcı.

-Deli?
Duruşundan, hareketinden tanırım. Vurabilirler; bir olay yapabilirler.

-Türleri?
3-4 türlü. Oligofren, psikopat bir de şizofreni mi diyorlar. Bu kadar.

-Şizofren?
Psikopatla aynı.

-Normal kim?
Zararsız bir kimse.

-Sokakta akıl hastası gordüğünde?
Yardımcı olmak, iyilikle davranmak lazım.

-Sebebi ne?
Sülaleden gelen birşey herhalde. Bir bunalım, bir darbe gibi olan bir olay.

-Tedavisi?
Akıl hastaları iyileşmez. Pek nadir. Önünde sonunda bozulup gene geliyorlar. İyi olması mümkün değil. Çok nadir.

-Toplum nasıl tanıyor?
Çok kötü gözle görüyorlar. Siz nasıl kafayı üşütmüyorsunuz diye soruyorlar.

-Ne yapmak lazım?
Sağlam adamı bile deli edenler var dışarıda. Adam üzerine üzerine gidiyor, daha çok deli etmeye çalışıyorlar. Yardımcı olanlar da var tabi.

-Hastaneler olmasaydı?
Kötü olurdu. Millet arasında çok olaylar olurdu. Cinayetler olurdu, ölümler olurdu.

-Yakının akıl hastası olsa?
Bir tane vardı. Deliydi tam. Göle dalar, yerden su içer. Hastaneye yatmalarını tavsiye ettim. Akıl hastaları için hiçbir zaman kötülük düşünmedim. Acıdım onlara bazen de özeniyorum. 'Ne gam ne gasavet var. Dünya umurunda değil' diyorum.

-İşini seviyor musun?
Sevmiyorum. Görev icabı çalışıyoruz.

BİR HEMŞİRE
19 Yaşında, 1 yıldır çalışıyor

-Deli?
Ben kime deli dediklerini bilmiyorum. Şizofrene ya da paranoide ben deli diyemem ki. Ben deli diye algılaması çok az olan, zeka seviyesi düşüklere diyorum.

-Türleri?
Şizofren, paranoyak, kişilik bozuklukları, oligofren falan filan bu kadar.

-Şizofren?
Kendisine güveni hiç olmayan, etrafından kendisine kötülük yapılacağını düşünen, bir de ölüm

korkuları çok fazla olan kişiler bunlar. İçtiklerine ilaç katıldığını düşünüyorlar.

-Paranoyak?
Daha çok saldırgan tipler oluyorlar galiba. Belli saplantıları, kendilerini ispat etme düşünceleri oluyor.

-Normal ne?
Normal yaşantıda aşırı bir hareketi olmayan, davranışları toplumdaki diğer insanlarla aynı, düşünceleri hemen hemen aynı.

-Sokakta akıl hastası gördüğünde?
Onu nasıl tanıyorum. Karşıdan saldıra saldıra geliyor. Hemen aklıma acaba bana saldırır mı diye geliyor. Son 1 aydır böyleleriyle yumuşak bir sesle konuşmak gerektiğini düşünüyorum. Geçenlerde meydanda etrafa saldıran birine rastladım. Yanına gidip gel seni hastaneye götüreyim dedim. Niye yaptım bilmiyorum. Ona zarar verilebileceğini düşündüm herhalde.

-Akıl hastalıklarının tedavisi?
Takibe bağlı herhalde.

-Toplum nasıl tanıyor?
Çok korkunç. Dersanede soruyorlar, saldırmıyorlar mı diye. Çok saldırgan görüyorlar. Hepsini bir cinayet işlemiş te hastaneye gelmiş sanıyorlar.

-Ne yapmak lazım?
En azından tanımaları lazım. Gidip baksalar. Tanısalar.

-Hastaneler olmasaydı?
Akıl hastalıkları ırsi olarak geçiyor ya eğer hastaneler olmasaydı evlenirlerdi, sayıları artardı. Ailelerine zarar verirlerdi.

BİR "ŞİZOFREN"
54 Yaşında, 21 yıldır devamlı yatıyor

-Dışarısı nasıl?
Dışarıda intibakı zor edeceğim gibi geliyor. Buranın sakinliğini arıyorum. Dışarısı kalabalık, gürültülü.

-Deli nedir sizce?
deli yerine akıl hastası demek daha iyi. Bir hastalık anlamına geliyor. Normal olanlar da sağlıklı sayılmazlar ama meşgaleleri var. Cemiyet hayatına intibak etmişler. Bizim için zor, cemiyete intibak edemiyorlar.

-Türleri?
Paranoid var, şizofreni var, geri zekalılar var, epilepsiler var, megalomanlar var. Epey bir türleri var.

-Sebebleri?
Ailevi sorun olabilir. Baba yoluyla yani kalıtımla olabilir. Zorda kalmış bir insanın akıl hastası olması mümkün. Baskı neticesi de olabilir.

-Tedavileri?
Tedavi hastalığı geçiştiremiyor. Sağlıklı bir hale sokmuyor; ama hastalığı tedavisinde şok tedavisinin lehindeyim. Ayrıca ilaçla tedavi olabilir. Mesela haldol çeşitli hapşar. Ama en tesirlisi bana kalırsa şok tedavisi. Biraz ağırdır, ama iyi sonuçlar vermiştir. Çok kez müşahade ettim. Ben de şok yedim.

-Sokakta gördüğünüzde?
Uzaklaşmayı tercih ediyorum. İlgimi çekmiyor. Nasıl çıkmış bu vaziyette diyorum. Kimse zaten ilgilenmiyor akıl hastasıyla.

-Toplum ne diyor?
Toplum kabul etmiyor. Toplum acımasız. Akıl hastasını iyi görmüyor. Bu anlayış bilmiyorum Avrupa'da, Amerika'da nasıl ama Türkiye'de çok zaman alır. Nedenini bilmiyorum. Mesela buradan taburclu oluyor, gidiyor 2 gün sonra geri geliyor. Yani ailesi bile istemiyor ki toplum istesin. Belki Avrupa'da biraz daha insancıl yönüyle bakabilirler ama Türkiye'de zor.

-Hastalığınıza ilişkin olarak?
Zaman zaman durgunluklar oluyor fakat o durgunluklar bazı meşgalelerle yenmeye çalışıyorum. Roman okumak, dolaşmak. Şimdi iyi hissediyorum. Bir zamanlar hakikaten zor anlar geçirdim. O dönemde gözlerimde perde vardı sanki, dimağım duruyordu.

FRENGİLİ PSİKİYATRİ

THOMAS SZASZ

ÇEVİREN: GÜNO BİLGER

Thomas S. Szasz anti-psikiyatrinin yürekli neferi, çatallı dilini modern psikiyatriye, onun şizofreniyi kavrayışına uzatıyor ve modern psikiyatrinin söylemini bize bugüne kadar öğretilenin tam aksine ters yüz ediyor.

ANA ADI: TIP
BABA ADI: TIMARHANE
EBE: DR.KRAEPELIN VE DR.BLEULER
VAFTİZ İSMİ: DEMENTIA PREACOX

Szasz'a göre geçen yüzyılın medikal paradigması frengidir. Kendini çok değişik biçimlerde gösterebilen ve çok farklı tezahürleri olan frenginin, o dönemlerin onulmaz hastalıklarından biri olmasının temel nedeni, bu değişik belirtilerin bir tek hastalığın sonucu olduğunun bir türlü kavranamamış olmasıdır. Kendisini ilk olarak frengi şankrı denilen bir çıbanla gösteren bu hastalık, ilerleyen safhalarda sinir sistemine de etki eder ve hastada genel felçle (general paralysis of the insane) birlikte kişilik bozuklukları, apati, bellek bozuklukları gibi bir takım ruhsal bozukluklara yol açar. Bütün bunlar göz önüne alındığında 1900'lerde yaşamış tıp doktorları için hastalık denince akıllarına frenginin geliyor oluşu biraz daha anlaşılır zannediyorum. İlerleyen yıllarda tıpta, anatomi, histoloji, biokimya ve bağışıklık sistemiyle ilgili alanlarda yapılan gelişmeler frenginin teşhisi için gerekli kriterlerin oluşmasına neden olmuştur. Böylelikle frengi olanla olmayan ayırt edilebildiği gibi tıpta hastalığın tanı ve tedavisi için belirgin ampirik ve epistemolojik kriterlerin oluşmasını sağlamıştır.

Peki bütün bunların psikiyatriyle ilgisi nedir? Şunu belirtmek gerekir ki geçen yüzyılın başında tımarhaneler çoktan kurulmuştu ve buradaki hastalarının %35'ini frengiye bağlı ruhsal hastalık geçiren insanlar teşkil etmekteydi. O dönemlerde psikiyatrinin zaten kurumsallaştığını ve burada çalışan psikiyatrların hastalarını tıpkı diğer organik kökenli hastalıklardan muzdarip hastalar gibi gördüklerini, aralarındaki tek farkı kendi hastalarında halüsinasyonların ve delüsyonların görülmesi şeklinde değerlendirdiklerini düşünürsek; frengiden dolayı ruhsal bozukluk geçiren insanların rahatsızlıklarının beyindeki anormallikten kaynaklandığının bilinmesi; zaten o dönemde Freud'un hocası Meynert'in başını çektiği, ruhsal hastalıkların beyin patolojisinden başka birşey olmadığını savunan eğilimin yerleşmesine neden olmuştur. İşte Szasz'a göre organik psikiyatrinin temelleri buraya dayanmaktadır. Böylelikle, frengiye bağlı ruhsal bozukluk temel paradigma olmak üzere, psikiyatri akıl hastalıklarının teşhis ve tedavisiyle ilgilenen bilim dalı olmuştur. Artık ruh hastalıkları hastanın beynindeki anormal biyolojiuk süreçlerin psikolojik ve sosyal tezahüründen başka birşey değildir.

Szasz devam ediyor ve şöyle diyor: "Şimdi frenginin psikiyatrinin belleğine kazındığından ya da psikiyatrinin hala frengi aksanıyla konuştuğundan şüphe edebilirmiyiz? Kuşkusuz hayır. Gelin metaforu biraz daha değiştirelim ve frenginin, psikiyatrinin çocukluğundaki travmatik olayların bir silsilesi olduğunu kabul edelim. Şimdi ise, psikiyatri, gece

rüyasında frengiyi görmekte, uyandığında ise her boş bakan yüzün, her tuhaf düşüncenin arkasında frenginin hayaletini aramaktadır."

Görüldüğü gibi Szasz 19. yüzyıl sonlarında tıp bilimcilerinin hastalıklara yol açan kesin morfolojik yapıyı saptamasıyla birlikte verem, difteri, frengi gibi birçok hastalığın nedenlerinin ve etkin tedavilerinin bulunmasının hemen ardından Bleuler gibi doktorların da tıpkı difteri gibi şizofreniyi buldukları savına bütünüyle karşı çıkmaktadır. Ona göre Kraepelin ve daha sonra Bleuler, hastalarında fizyolojik hiçbir belirti görmedikleri halde sanki bu tür bozukluklar bulmuş gibi davranmışlar ve hastalarını buna dayanarak adlandırmışlardır. Szasz, gerçekte dementia preacox kavramının Kraepelin tarafından icat edildiğini oysa yaptığının sadece üç farklı belirtiyi bir sendrom altında toplamaktan başka birşey olmadığını vurgulamaktadır. Bunlar hebefreni, katatoni, vasenia typikadır ki bunlar Szasz'a göre hastalığa değil davranışa, histopatolojik değişime değil onaylanmayan davranışlara işaret eder. Bütün bunların ışığı altında Szasz için Kraepelin gibi doktorların akademik-bilimsel prestiji, psikotik diye adlandırılan ve davranışları hoş karşılanmayan bu hastaların etiketlenmesi için yeterli nedeni oluşturmuştur.

Şizofreniye neden olduğu düşünülen fizyolojik bozukluklar, tıp tarafından aydınlatılmayı beklerken, hastalığın ayaklarının iyice yere basması için şizofreni adı Bleuler tarafından Latinceden Yunancaya çevrilmiştir. Bu gelişmeyle beraber bir kalem darbesiyle şizofreninin yaygınlığı hızla artmıştır. Burada Szasz Bleuler'in şizofreniyi tanımlarken kullandığı "şiddetli", "gizli" gibi kelimelerde frengoloji imaj ve sözcüğünün nasıl sırıttığına dikkatimizi çekiyor. Kuşkusuz ki "şiddetli vakalar"ın kapatılması gerekir ve "gizli vakalar"da ise hastalık, hasta hiç tahmin etmediği halde pusuda beklemektedir.

O halde nedir şu Birleşik Devletlerin bir numaralı sağlık problemi olarak gördüğü şizofreni! Kraepelin'e ve Bleuler'e bakılırsa patolojik, anormal ya da kimyasal beyinsel bozukluktur. Ellerinde bir parça bile bunun böyle olduğunu gösteren bulgu olmadığı halde bu tezi savunan bu kişiler Szasz'a göre örtük bir şekilde hastalık kriterlerini histopatolojiden psikopatolojiye kaydırmışlardır. Yani anormal vücut yapısından anormal davranışa bu şekilde geçilmiştir. Bu Freud'un psikolojiyi patolojize etme merakıyla birleşmiş, hastalık imaj ve düşüncesi, hastalıkları tanımlamakta kullandığımız dil kökünden değişmiştir.

SZAZS'A GÖRE KRAEPELİN GİBİ DOKTORLARIN AKADEMİK- BİLİMSEL PRESTİJİ, PSİKOTİK DİYE ADLANDIRILAN VE DAVRANIŞLARI HOŞ KARŞILANMAYAN BU HASTALARIN ETİKETLENMESİ İÇİN YETERLİ NEDENİ OLUŞTURMUŞTUR.

"....lezyonu dille, hastalığı anlaşmazlıkla, patofizyolojiyi psikotarihle ve en genelinde de histopatolojiyi psikopatolojiyle yer değiştirttiler."

Szasz'a göre modern psikiyatri frenginin yol açtığı ruhsal bozuklukların tanınması ve tedavisiyle başlamış, hemen ardından psikopatolojinin denetimine yönelik bir bilim dalı olmuştur. Şimdiyse, psikiyatri yanlış davranışların denetlendiği bir mekanizma haline gelmiştir. Ve şizofreni de psikiyatrinin "kutsal simgesi" ,en geniş çöp torbası şekline dönüşmüştür. Szasz için şizofreninin bu "törensel" rolünü Uluslararası Sağlık örgütünün şizofreniyle ilgili olarak yayımladığı bildiride görebiliriz. Bu bildiride şizofreni teşhisi için gerekli dört kritere Szasz'ın yanıtı şudur:

"Delüzyonlar: Bunların ne olduğunu biliyoruz; İsa'nın tanrının oğlu olduğuna ve hala yaşadığına inanmak...
Uygunsuz ve tuhaf davranışlar: Evet, bunu da biliyoruz;Pearl Harbour'a saldırmak ya da Vietnam'ı işgal etmek..
Hallüsinasyonlar: Burada da bir sorun yok, ölülerle konuşmak ya da çocukluğunda olmuş bir olayı aklının gözüyle görmek ve buna inanmak....
Hareketsizlik ya da aşırı hareketlilik: Bu en kolayı; dünyanın bir ucundan kalkıp psikiyatriste gitmek ya da gazete okurken uyumak..."

Szasz, tıbbın timarhanelerin ortaya çıkmasıyla tam 250 yıldır psikiyatriye

hamile kaldığını Kraepelin ve Bleuler'in şizofreni adını koymasıyla da bebeğin vaftiz edildiğini; böylelikle tıbbi olarak sağlıklı bulunan kişilerin "hasta" olarak tanımlanıp, kapatılmalarının meşrulaştırılmış olduğunu hararetle savunmaktadır. Ona göre bu adamlar, o zamanın tımarhanelerinin hükümdarlarıydı ve toplum saptamasını istemişti ve onlar da toplumun bu isteğini yerine getirmişlerdi. Böylece, bütün bu adlandırmalar ve sıralamalarla, tımarhanelerde masum insanların tutulması için gereken bilimsel rasyonalizasyonlar fazlasıyla sağlanmış oldu. Bu arada, bu doktorların, toplumun sosyal denetim ve günah keçisi bulma ihtiyaçlarını karşıladıkları için epeyce ödüllendirildiklerini de söylemeden geçmek haksızlık olacaktır.

"...Kraepelin, Bleuler ve Freud'a insan aklını kolonize eden insanlar olarak bakıyorum. Çünkü toplum onlardan tıbbın sınırlarını, ahlakın ve hukukun üstüne taşımalarını istedi-yaptılar hastalığın sınırlarını vücuttan davranışa doğru genişletmelerini istedi -bunu da yaptılar; ve onlardan toplumsal çelişkiyi psikopatoloji, kapatılmayı da terapi olarak gizlemelirini istedi -bunu da yaptılar.

Bu sorun, doktorlar, görevlerinin "sapmaları"denetim altına almak değil ,hastalıkları tedavi etmek olduğunu, egemen politik, ekonomik, ahlaki çevrelerde "hastalıkla" "anlaşmazlık" arasındaki farkı anlayıncaya kadar çözülemeyecektir.

Szasz'ın psikiyatri pratiğine ve söylemine ilişkin bu tarihsel yaklaşımı, günümüzde varolan psikiyatri pratiğine kökünden eleştiriler getirmektedir. Bütün dünyada hala şizofreninin beyindeki yapısal veya kimyasal anormalliklerden kaynaklandığını kanıtlamaya yönelik binlerce araştırmanın yapıldığını ve bir o kadar da kuramın öne sürüldüğünü göz önüne alırsak, frenginin yol açtığı anlayışın egemenliğini hala koruduğunu söyleyebiliriz.

ANLAŞILMAK KORKUSU

KÜLTEGİN ÖGEL

Başlığa bakıp dizgi hatası oldu sananlar üzülebilirler, çünkü hata filan yok ! Resmen anlaşılmak korkusu bu. Zaten gözlüklerinin üstünden dünyaya bakmayı alışkanlık haline getirenler "anlaşılmamak korkusu"nun çok daha seyrek olduğunun farkına varmışlardır bile .

Buyurun efendim, girin bir toplantı salonuna %50 ihtimal, adamın biri çok önemli bir konuşma (!) yapıyordur . Adam hiç duymadığınız veya kenarda köşede kalmaktan kurtlanmış sözcükleri kullanıp lafı uzatıyor, uzatıyor hatta adamın anoktazisi olduğunu düşünmeye başlıyorsunuz (Anoktazi= nokta koyma özürü). "Az" denemeyecek kadar kültürlü, "ilgisiz" denemeyecek kadar edebiyata meraklı biri olsanız bile anlamıyorsunuz, ama "adam güzel konuşuyor" diyorsunuz . İşte bu adam iliklerine kadar "anlaşılmak korkusu"nu yaşıyor.

Çok görürsünüz bunları edebiyat aleminde ! Böyle şiirleri geometri bilimini kıskandıracak formüller ile çözersiniz .Ancak beyniniz de sırılsıklam terlemiştir . Veya başka bir alemde "Bilinç ve rüya egosu arasında simbiyotik bir partisipasyon vardır" diye başlayan ve "İki ruh halini yada iki zamanı yaşayan ve dikey simbiyozları evrenden ve kollektif bilinç dışından ayrı olmalarını sağlayan birbirini tamamlayan bir çifttir" ile süren cümleler, zatürre nedeni olan kafa koşuşturmaları gerektirir.

İşi insanı anlamak ve sözlü/sözsüz biçimde ona da tanıtmak olan bilimlerde ne çabasıdır bu? Çürük iskeleler üstüne kurulmuş büyüklük düşünceleri midir ?

Okuyanın veya dinleyenin mazohistik eğilimlerini sömürerek "büyük adam olma" gayreti dersem çok mu saldırgan olurum? Bunu bilemem ama en azından "Şizofrenik dil" diyerek üstünde araştırmalar yapıp, sırtlarından geçindiğimiz şizofrenlere ve onların konuşma biçimine haksızlık ediyoruz gibi geliyor bana !

şizofreni

Aşkımın şiddetinden koptu gönlün freni
Doktor beni sanıyor hala şizofreni
Üsküdar taburculuk hasretiyle derinden
Kalbimi hoplatıyor hastanenin treni

Ta uzaktan Marmara aşkla çekiyor beni
Hayretle karşılarım beni deli göreni
Taburcu olmak için kullanmalı dümeni
Aşkımın şiddetinden koptu gönlün freni
Doktor beni sanıyor hala şizofreni

R.G.Ö.

(Bir "akıl hastası")

KALBİ OLANLAR İÇİN

KEMAL SAYAR

Nihayet, bir şizofrenin de güneşi, ayı ve yıldızları vardır. Kimileyin yağmurların yağdığı, kimileyin pırıl pırıl ışıkların aydınlattığı bir gökyüzü gibidir onun iç dünyası. Onu tanımak için o yağmurlarda ıslanmayı göze almalısınız, alamıyorsanız teşhis eder geçersiniz.

Bir şizofrenin iç dünyasına sokulmak gökyüzüne bakmak gibidir. Gökyüzüne baktığınızda bulutları, güneşi, ayı, ve yıldızları görebilirsiniz. Görmek sürekli bir bakma, bir farkına varma çabasını gerektirir: Nasıl her arayan bulamazsa her bakan da göremez. Ama görmek için önce bakmalısınız. Gökyüzüne baktığınızda hiçbir şey göremeyebilirsiniz de. Koskocaman bir boşluk olarak algılayabilirsiniz onu, içinde nefes alıp verdiğimiz bir genişlik olarak.

Nihayet, bir şizofrenin de güneşi, ayı ve yıldızları vardır. Kimileyin yağmurların yağdığı, kimileyin pırıl pırıl ışıkların aydınlattığı bir gökyüzü gibidir onun iç dünyası. Onu tanımak için o yağmurlarda ıslanmayı göze almalısınız, alamıyorsanız teşhis eder geçersiniz.

Halbuki bir tek hakikat yoktur. Hakikatın bir kısmı onların kalbinde tecelli eder. Onlar bildirir ve duyurur insanlara: Meğer ki ulaşmak isteyeseniz o hakikate. Ona ulaşmaksa kaf dağına yol alan kuşların hikayesi gibidir. Hakikat ancak uğruna yanmayı göze alabileceklerin menzilindedir. Şizofrenin de bir kalbi vardır. O, kalbini modern dünyanın tasallutundan korumak ister. Geriye çekilir ve dünyayı istemez. Ayaklarının ucuyla onu iter ve içine döner. Kalbini korumak ister çünkü hakikati bir kor gibi kalbinde taşır. Dünyayı istemez çünkü yedi başlı bir ejderha olan o dünya, bir sokuluverse, dillerinden ateşler fırlatarak kalbini dağlayacaktır. 'Küskün Kral'lardır şizofrenler! Kraldırlar ve kral oldukları için küsebilirler.

Dil onların ulaşabildiği hakikati taşımaz. Yarılır, parçalanır ve patlar. Bu dünyanın dili onlara tercüman olamaz. O dili konuşamazsınız. O dili kimse konuşamaz. O dil iletişememenin, duyup da anlayamamanın dilidir. Ya da duyup da anlatamamanın. Onları anlamak için önce onları teşhis etmekten vazgeçmelisiniz. Bir şizofreni anlamak için onun da bir kalbi olduğunu ayırd etmeniz gerekir. Bir kalbiniz olması gerekir. Yağmurlardan korkmamak gerekir

FAKAT BEN .....

"BU DÖNEMLER İÇİNDE NADİREN SANKİ TEDAVİNİN SONUNA GELİNMİŞ GİBİ TAMAMEN TOPLUMDAN BİRLİK NOKTASININ TAM ÜZERİNDE VE MANTIĞIN DA TAM DORUĞUNDA OLAN ANLIK DÖNEMLER DE KENDİNİ GÖSTERMEKTEDİR."

Benim gidişatımı, bilhassa ciddi tedaviye başlayarak ilerleyen son iki sene içindeki gidişatımı ünlü ressam Picasso'nun renk dönemlerine benzetmek mümkündür. Picasso, nasıl ki her ele aldığı renkte o rengin hakim olduğu resimler yapmış ise, ben de dediğim gibi, zihnimde, ruh alemimde ve düşüncelerimde ayrı ayrı dönemlere girmekteyim. Bu dönemler, ruh alemimde, iç dünyamda muayyen günlük, haftalık zaman dilimlerini içerdiği gibi, özellikle düşünce yapımdaki dilimler daha kısa ve anlık zaman dilimlerini kapsamaktadır. Bu anlık dönemlerde, bende düşünce akımlarının ayrı dünyalara dalmasının yanında mantık mefhumuna uzaklaşıp yaklaşma dönemleri de gelip geçmektedir. Bu dönemler içinde nadiren sanki tedavinin sonuna gelinmiş gibi tamamen toplumdan birlik noktasının tam üzerinde ve mantığın da tam doruğunda olan anlık dönemler de kendini göstermektedir. Düşünce yapısı ile ilgili mantık geliş gidişlerine örnek olarak, sırtıma binen çocuğun sırtıma binmesi sonucu boyuma bir etkisi olması düşüncesi ve buradan hareketle sırtıma binilmesi halinde hayatın diğer işlevlerinde başarısızlık ve aksama olacağı düşüncesinin yersiz olduğunu anlamaktayım.

Bu söylediklerimden, dikkat edilirse, benim o ilginç alemde olmayarak daha normal bir alem içinde olduğum da anlaşılabilir. *Fakat ben,* hayatın akışından etkilenen ve üzerinde sinir taşıyan insan topluluklarının hallerini ve onların da kendi iç dünyalarının olduğunu düşünerek, onlardan fazla birşey beklemeden kendi varsayımıma göre muammanın mantığa ve anlaşılabilirliğe intikal eden yönlerini bilgisayarla son derece dikkatli programlanmış ve son derece yüksek psikoterapi yeteneğine sahip beyinleri planlanmış robotlarla bir psikoterapiye sokulmam halinde en azından, tam manasıyla çözülmese bile, enginliğinin azaltılacağı, hiç olmazsa bu muammanın uygun bir düzeye ve moralman da düzeleceğine inanmaktayım. Çünkü böyle engin bir muamma gerçekten böylesine hassas bir yapıyla birleşince zaten kendileri de ayrı bir muammma olan insanlarla veya tek bir insanla çözümlenemeyeceğine ve rahatlığa kavuşturulamayacağına inanmaktayım.

J.G.

BiR PSiKiYATR NERELERE GiTMELi NELER YAPMALI

CEZMİ ERSÖZ

Bu başlığa bakıp hemen savunmaya geçmeyin; bu başlığı atan ben sonuçta kafası çorbaya dönmüş bir fikirler ve düşünceler hamalıyım. Tek iddiam psikiyatristlerden daha çok dolaşıyor olmam. Bu şehri hergün beynimde uçuşan garip dolambaçlı düşüncelerle, üstelik kıskanç bir öfkeyle dolaşıyorum. Avıma yani bu şehre hergün binlerce tuzak hazırlıyorum, ama nafile, şehir o içten içe kaynayan yüzlerce,binlerce ihtiraslı oyunlarıyla, akıl almaz garipllikleriyle, o sonsuz değişken yüzüyle bütün bütün hesaplarıma, mektepli bilgilerime, kitap kurtluğundan devşirdiğim bilgiç aforizmalarımla acımasızca alay ediyor, önümden, düşlerimden, arzularımdan geçip gidiyor...

BU ÜLKEYİ ABARTMADAN, ES GEÇMEDEN, ROMANTİZE ETMEDEN, SEVEREK, NEFRETLE, LANET EDEREK, KAÇMAK İSTERKEN ONDAN YARATILDIĞINI BİLEREK.

Benim için durum bu. Nafile yani. Peki yazarlıktan sonra en çok önemsediğim, bu nafile dünyada en çok ilgimi ve hayretimi çeken psikiyatristlik için durum ne?

Benim için "deliliğin", akıl hastalığı'nın birer mistik bir varoluş, ıstıraplara karşı bir ecinli giysisi giymek,hayatın amansızlığına karşı bir deccal rolü oynamak, felaketlere karşı simgesel bir karşı koyuş, yaşadığımız bu korkunç ruhsal ve maddi sefaleti normal yollardan "neyse bu" anlatamamanın bir başka ifadesi olduğu düşünülürse serüvenin boyutu ve anlamı değişir. Psikiyatrist, parçalanmış bir dünyanın adamı olduğunu bilerek, bulunduğu durumu derhal, inançla ve isyanla sorgulamalıdır. O tanılar, literatürler, fiyakalı hastalık isimleri, zarif ilaç prospektüsleri, tezler, anti-tezler, kongreler, statüler, hastaya vaka olarak bakmalar, beyaz önlükler, entellektüel şehvetin iç gıcıklayıcı duyumsamaları, ölçekler, kariyerler, ekoller, akımlar... İnsanlıkla ilgili uzak yakın bir meselesi olan psikiyatrist bildiklerini, bileceklerini, okuduklarını, gideceği ve gittiği yerleri,günahlara olan uzaklığını, yakınlığını, elindeki kanları, ruhundaki entellektüel barbarı, merhametsizliğin izini,ölümlerle olan hissedarlığını derhal, inançla ve isyanla düşünmelidir ve sorgulamalıdır.

Öyleyse devam. Öncelikle ve neyi bilmelidir bu psikiyatrist? Bu ülkeyi abartmadan, es geçmeden, romantize etmeden, severek, nefretle, lanet ederek," kaçmak isterken" ondan yaratıldığını bilerek. Bu ülkedeki kötülük dayanışmasını düşünerek. Bu ülkedeki küçük büyük örgütlenmelerin başındaki insanlar evet kötüdür. Ruhen çok kötüdür. Kelimenin yalın ve o dehşet verici anlamıyla. Bu insanlar sevgiden bahsettikleri kadar kötüdürler.Bu noktada Ece Ayhan'ın okunması dileğiyle.Öncelikle "Devlet ve Tabiat". Sonra diğerleri.

BU BAŞLIĞA BAKIP HEMEN SAVUNMAYA GEÇMEYİN; BU BAŞLIĞI ATAN BEN SONUÇTA KAFASI ÇORBAYA DÖNMÜŞ BİR FİKİRLER VE DÜŞÜNCELER HAMALIYIM.

"Kötülük dayanışması" dedik. Unutmadan ve derhal sevgili Tezer Özlü'nün "Çocukluğun Soğuk Geceleri" adlı enfes ve iç yaralayıcı kitabı.Bu coğrafyanın kötülük haritasını oradan izleyebilirsiniz. Devam. Yusuf Atılgan'ın "Anayurt Oteli" ni okumalı elbet. Behçet Necatigil, Ahmet Hamdi Tanpınar, Sait Faik, Asaf Halet, Hulki Aktunç. Evet Aktunç'un Türkiye'deki " delilik tarihine" içtenlikle ışık tutan o muazzam romanı "Son 2 Eylül" okunmalı. Mazhar Osmanları. Eli sopalı güllabicileri, Nazi düşünceleriyle zihinleri kararmış yarı polis, yarı "doktor" uzmanları. Fahrettin Kerim Gökayları; "Alkolikleri, akıl hastalarını, frengili olanları iğdiş edelim" diyen ordinaryüs" filozofları". "Delileri" düşman olarak gören akıl hastanesi yöneticilerini. Ve burada hemen Michel Foucault'ya

Geçilebilir. Öncelikle "Deliliğin Tarihine Giriş"ler ve sonra diğerleri. İktidar ve sağlık ilişkilerine, ailede işlenen cinayetlere büyük bir soğukkanlılıkla girilmelidir. "Söylemlere" büyük incelik göstererek tabii... ve ardından sokakların ve ezilmişlerin tarihine geçilmeli ve aziz Jean Genet'in tüm kitaplarına ciddiyetle eğilmelidir. Sonra Truman Capote, Cesare Pavese (Yaşama uğraşı), Kafka, Nabokov, Joyce,Sartre, Woolf, Tenesse Williams...Ama önce o sanrılar kralını, elinde deliliğin zehirli ateşler içinde yazan Dostoyevski'yi. Ve, ve "Yaşam bir incinmektir" diyen İngeborg Bachman'ı. Ve daha yüzlercesini... Yoksa, yoksa "çaylar içimizde buz gibi akar". Tekrar dönelim, bizim belalı coğrafyaya... Şairlerden Edip Cansever, Cemal Süreya Sünnilik saplantısına takılmış da olsa mutlaka İsmet Özel, Dranas, Metin Altıok, Turgut Uyar, ve hep Nazım'ı.

Ya nerelere gitmeli? Öncelikle acı çekilen yerleri. Hastane koridorlarını, mezarlıkları, asker koğuşlarını, şehrin batakhanelerini, çöküntü bölgelerini, varoşlarını, ruhu kararmış, sevinçten uzak kıstırılmış sokaklarını, evin annesinin diazemle hayata başladığı iç karartıcı aile evlerini, maç dağılmalarını, hapishane ziyaretlerini, tabutlukları, sübyan koğuşları, her sınıftan otelleri, genelevleri, can hastanelerini, fabrikaları, oto kaportacıları, tamircileri, adak yerlerini, kuyrukları, aş haneleri, asker ziyaretlerini, mahkemelere,işkence odalarını, birinci şubeyi, her çeşit pazarı, camileri, sabah namazlarını, bayram günü işportacıları, ıslah evlerini, çocuk esirgeme, yetiştirme kuruluşlarını, hiçbir yeteneği olmayan duyarlı sekreter kızlarını, sabaha karşı kabaran intihar düşlerini, sürgün köylerini, köy ve şehir kahvelerini, tezgahtar kızların akşam bakışlarını, imkansız aşklar yaşayan "sınır" insanlarını, firari askerlerin umutlarını, göçmenlerin yılgınlığını, arzuhalcileri, bedestenleri, bit pazarlarını, işçi bulma kuyruklarını, stadyumda müstahdemlik sınavına girenlerin o büyük korkularını, siyasi mültecilerin yılgınlığını, kavruk isyanlarını, resmi bayramlarda bacaklarıyla beraber ruhu üşüyen küçük çocukları, orta ikiden ayrılan insanların o acıklı fantezilerini, cümle mağlup, mazlum ve yitiklerin o tam ortadan ayrılan acıyla yırtılan seslerini,serüvenleri gezip görmeli,bunlara dokunmalı, bunlarla bütünleşmeli,hercü merç olmalıdır. Bu insanlık hallerinin kendisini yakmasına izin vermelidir psikiyatrist. Bu ülkenin acı, ıstırap, gizem ve tuhaflıklar tarihini gezip dolaşmalıdır . Evliya Çelebi'yi, Leyla ile Mecnun'u, Yunus Emre'yi, Peygamberler Tarihi'ni bildiği kadar, Çetin Yetkin'in bence Ece Ayhan'ın "Devlet ve Tabiat"ı kadar değerli bulduğum "17 İntihar Olayı" kitabını da bilmelidir. Dedim ya acılar, ıstıraplar, tuhaflıklar diye. Bu ülkeyi nefretle, isyanla, aşkla sevmelidir psikiyatrist. Ve ulusal psikiyatrinin yaratılması ve işlerliğe sokulması için safra atmalıdır.

Bilmelidir ki bu ülke onun kaderidir. İhaneti,erdemi, aşkınlığı, sıradanlığı, çıkmazı, derinliğidir. Batıya olan kör inancını yeniden sorgulamalıdır!..

Psikiyatrist mesleğinin ciddiyetinde olmalı ve kendisini beyazların toprağından kurtarıp hızla bu cennet ve cehennem olan ülkenin topraklarında yaşamaya ve hissetmeye başlamalıdır .

Sonuçta, ben kuzu postuna bürünmüş bir medya kurduyum. Bu şehre yenilmişim. Kafam çorbaya dönmüş. Unuttuğum şeyler olduysa siz tamamlayın. Yalana bürünmüş zihnimden can havliyle kaçırdım bu satırları. Bu ülkede gerçek ateş gibidir, tutanı yakar, daha da yakacaktır...

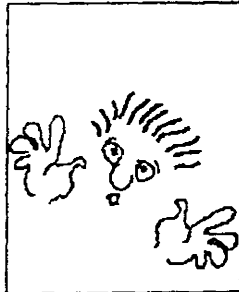
HAYATIMIN EN GÜZEL SAHNELERi

BIR SINEMA SEYIRCISININ PSIKANALIZINE GIRIS

DURUL TAYLAN

Çocukluğumun düş ülkesinde, siyah-beyaz televizyonumuzda beni hayret ve korkulara boğan onlarca film arasında birkaç tanesini nedense hiç unutamıyorum. Bergman'ın 'Yedinci Mühür'ünde azraille oynanan satranç oyunu, bana yaşamın sert ışıklarının sorumsuzca aydınlattığı esrarlı bölgelere girmenin dehşet korkusunu anımsattı her daim. Meşhur 'The Exorcist'in berbat bir taklidini izlediğim o meşum geceden sonra bozulan ruhi dengelerimi hala kuramadım. Filmde şeytanın elçisi Dimitri'yle evlenen güzel kadın hamile kalıp kırmızı-yeşil kusmuklar saçıyordu etrafa sürekli. 'The Exorcist'i ise 20 yaşımda, sakin bir gecede ağbimle videoda izledim. Bu kez 'yetişkin', okuduğu kitaplarla kafası karışık ve tüm bu olan bitenlerin aslında, gerici hıristiyan ideolojisinin en iğrenç ve maksatlı imgelerinden ibaret olduğunu anlayacak yaştaydım. Ama yine de ödüm bokuma karıştı! Tamam, küçük kızın içine giren şeytan, annesiyle kuracağı simbiyotik ilişkinin bozulması sonucu ortaya çıkan 'antik' bilinçdışının simgesiydi belki de, tamam, vajinasını içine haç sokmasını, annesinin misafirleri yanında ortalık yere işemesini 'yorumlayabiliyordum' da, psikiyatristin zorlaması sonucu o masum kızın yüzünde beliriveren şeytan suretinden neden bu kadar ödüm patlıyordu?

Korku filmlerine olan iflah olmaz düşkünlüğümün önüne geçemedi bu iğrenç film. 'Halloween'i 17. seyredişimde, acımasız katil Michael Myers'ın insan öldürmeye neden bu kadar meraklı olduğunu sezer gibi oldum. Akıl hastahanelerinde geçen çocukluğunun intikamını alıyordu belki de. 'Güzel sanatlardan biri olarak cinayet'in en muhteşem örneklerinden birini sergilediği, belki de sinema tarihinin en tüyler ürpertici sahnesinde, öldürdüğü kızı yatakta boylu boyunca uzatıyor, etrafına büyülü ışıklar saçan mumlar yerleştiriyor ve başına da mezarlıktan çaldığı ablasının mezar taşını koyuyordu. Böylece, her cinayetin başlıca üç elemanı olan niyet, yöntem ve sebep kusursuzca birleşiyor ve yönetmen Carpenter'ın sınırsız dehası, şu zavallı zihinlerimizde yaşattığımız metafizik korkuyu pervasızca alevlendiriyordu.

Yine çocukluğumun 'kült' filmlerinden 'Atları da Vururlar'daki zihnimin sisleri arasında belli belirsiz hatırlayabildiğim çılgınca dans sahnelerinin anlamı neydi? Geçen yaz televizyonda film yeniden gösterildiğinde, 'Atları da Vururlar'ın toplum denilen çamur yığınının acımasızca yerden yere vurulduğu neredeyse 'militan' bir eser olduğunu dehşetle farkettim. Peki bu son derece umutsuz ve karamsar film, bacak kadar çocuğun hangi yaralı vicdanına dokunmuştu? Şimdi inançsız bir nihilist olan o masum yavru, kimbilir hangi sırlı ayrıntılardan etkilenmiş, filmde gördüğü zavallı, acınası insan yüzleri yüreğinin hangi derinliklerinde demir atmıştı?

Beni ağlatan filmlerden biri de, günümüzün en dahi ve en pislik yönetmenlerinden David Lynch'in ikinci filmi 'Fil Adam'dı. (David'in ilk filmi 'Eraserhead-Silgikafa'yı izlemediğim helde, ısrarla rüyalarımda görüyorum. Müzik dergisinde yazdığı yazıyla, bu filmi saplantım haline getiren Halil Turhanlı'ya selamlar ederim). Tanrının bile unuttuğu bir hilkat garibesiyken, şimdi çoktan unuttuğum bir dizi olay sonucu yaşamının son anlarında rahata eren Fil Adam (John Hurt), 'Ben de bir insanım' diye diye ölüme bırakır kendisini filmin son sahnesinde. Bu müthiş acıklı sahnede, gözyaşlarımı

tutarken verdiğim bir o kadar acıklı savaşı, karanlık sinema salonunda yanımda oturan kuzenime bakar bakmaz kaybettim: Benden üç yaş küçük olan kuzenim, ağlamamak için paltosunu ısırıyor, ama yanaklarından süzülen gümüş damlaları zaptedemiyordu. Siz Lynch'in 'Blue Velvet'ine, 'Wild at Heart'ına bakmayın, bir gün kağıt mendillerimizle gideceğimiz filmler çekeceğine bahse girerim.

Filmlerde ağlama huyumu büyüyünce de kaybetmedim. Yağmurlu bir Sinema Günleri seansında tek başıma izlediğim Leos Carax'ın 'Kötü Kan'ında, hayatımda izlediğim en güzel görüntüler gözümün önünden bir bir geçerken, gözyaşları içinde lanet olası yaşamıma, topal hayal gücüme, sınırlan(dırıl)mış günlük işlerime ve kalorifer böceğine dönüşmüş iç dünyama acımasız küfürler ettim. Final sahnesinde güzelim Juliette Binoche, bizimle beraber aşık olduğu Alex'in ölümüne dayanamıyor, o metruk havaalnında ağlayarak koşmaya başlıyordu. Bir çocuk gibi koşuyor, koşuyor ve pervasızca sallanan kolları, Alex'in 'bu dünyadan' kaçmak için bineceği uçağın pervanelerine dönüşüyordu. Carax'ın hayal gücü, her imgeyi aşıyor, sinema denen gizemli krallığın bu genç prensi, gelmiş geçmiş en 'sıkı' filmlerden birini yapıyordu.

Biraz da Chaplin'den sözetmek isterim. Gerçi çocukluğumun baş komiği- Allah bilir neden- Harold Lloyd'du ama, bu küçük bıyıklı adamı her görüşümde ufaklığım gelir aklıma: Kutsal Ailemin 'misafir odasında' siyah beyaz televizyonumuzu seyrediyoruz hep beraber. Annem mutfakta, birazdan çayları getirecek. Ailecek 'Kaçak Doktor Kimbıl'ı bekliyoruz sabırsızlıkla. Birden, iki program arası sahne kararıyor, 15 dakikalık bir Şarlo filmi başlıyor boşluğu doldurmak için. Babam gözlerini ekrandan dizlerinin üzerindeki gazeteye yöneltiyor. Bense tuhaf bir sevinçle, daha çok yaklaşıyorum televizyona. 15 dakika sonra uyanıyorum. Gerisini hatırlamıyorum...

EBEDİ YALNIZLIK

Görüyorum rüzgarda uçuşan
Saçlarda aşk var
Görüyorum aşk
Bir damla yaş olup
Kırpışan nazlı kirpiklerin
Gururuna aldırmadan
Göz pınarından çıkıyor
Sekerek iniyor yanaklarından
Biliyorum o bir damla yaş
Paha biçilmez bir incidir
Biliyorum onun içinde
Ebedi bir aşk var
Ben onun yanında
O benim aklımda
Sadık vücudu ile
Saf aşkı ile karşımda

Beni bu ebedi yalnızlık
Anlıyorum bırakmıyacak
Önünde boş beşik
İçinde hayal var
Bana bakıyor sanki
Doğmamamış yavrucak
Gözlerinden iniyor
Hep o inci yaşlar
Sanki soruyor bana
Ne zaman olurum sana
Gelincik
Ben onun baş ucunda
Bakışları içimde
Unutur yalnızlığımı
Doldur diyor beşiğimi
Mesut olursun aş diyor
Dünya evi eşiğini
Heyhat gönlümün
Batağında çırpınan
Bırakmıyor batmayan
O ebedi yalnızlık beni

Sen bu karanlık alemde
Taht mı arıyorsun gönlümde
Ey güzel meçhul anne
Aşk varsa senin için içimde
Seni seviyorsam bundan sana ne
Biliyorum hem bana
Hem sana yazık
Affetme beni
Biliyorum içim ezik
Bırakmıyor işte beni
O ebedi yalnızlık

R.T.B.

(Bir "Akıl hastası")

Bi Bi BiL BiLi BiLi ...."BiLiM"

FATİH ALTINÖZ

Adına özerklik dedikleri duvarların arkasında kalmışlardır, önlükleri ve anlaşılmaz lisanlarıyla. Ciddidirler. Çok ciddidirler. Medyalardan uzman uzman bakarlar.Söze "yapılan araştırmalara göre" diyerek başlarlar; "bilimsel olarak" diye devam ederler.Kurdukları her cümlede en az bir adet bilimsel sözcüğü bulunur.Hemen her konuda bilimsel açıklamada bulunabilme yetileri ve yeterlilikleri vardır.Her konuya ilişkin muhtaç oldukları kudret damarlarındaki asil kanda mevcuttur.Çok bilirler.Bilimin alanına girmeyen hiçbir konu olamaz onlara göre.Örneğin;eğer yetiştiricisi Ziraat Fakültesi profesörlerinden biriyse kestanelerin bilimsel olması kuvvetle muhtemeldir. Bu kestaneler geçerli,güvenilir kestanelerdir.

Çift kördürler.Kontrol grubu içermeyen araştırmaya, araştırma demezler. Yüz üzerinden kaç puan üzüntülüsün,kaç puan sevinçlisin, ellerinde ölçekleri var,bilirler.Onlara rakamını söylersin sana kim olduğunu söylerler."Kişi başına düşen et tüketimi şu kadarken ,bu kadar olursa aniden batılı olma ihtimalimiz beliriverecektir onlara göre."(Ey matematiğin bütün sevilen sayıları,sizinle ne kadar ilgilenildiğini bir bilseydiniz.)

Birşey sorulduğunda "O öyle değildir.Böyledir.Bu bilimsel olarak kanıtlanmıştır."yanıtını aldığınızı varsayalım.Cümlenin "bilimsel olarak kanıtlanmıştır" bölümüne dek durum ortadadır.Soran ile soruya muhatap olan arasında henüz kesin üstünlük sağlanamamıştır.Ta ki o sihirli sözcük gelir yerini alır,akan sular durur."Bilimsel olarak kanıtlanmıştır" denir ve cümle bitirilir.Sorunun muhatabı -bir-,soruyu soran -sıfır-dır.Müsabaka biraz evvel sona ermiştir.(1) Gol vuruşu"Kardeşim.Bugün batılı bunu böyle yapıyor" şeklinde de yapılabilir.

Büyüyü,yıldız falını,üfürükçülüğü şarlatanlık ortak parantezinde toplayıp bir kenara;bunları yüzyıllardır talepleriyle var eden insanları "cahiller" diyerek öteki kenara toplarlar,kendileri ortada kalırlar.(2)

Yaşamın her alanına nüfuz etmişlerdir.Örneğin;çamaşır ipine tahta mandalla astığınız çamaşırınızda size garip gelen değişmeler olur.Alırsınız çamaşırınızı bir çamaşır mandalı uzmanına götürürsünüz. Sizden önce bir çamaşır ipi uzmanına,ipinizi kontrol ettirmeniz istenir.İp normalmiş deyip döndüğünüzde çamaşırınızın iplik örüntüsünü incelettirmeniz önerilir.Orada da problem yoksa,balkona yan yana asılmış çamaşırlararası etkileşimi inceleyen uzmanlardan görüş istenir.Görüşü alıp döndüğünüzde çamaşırı yıkadığınız makinenin uzmanları,çamaşırı astığınız havanın uzmanları,çamaşırı koyduğunuz leğenin uzmanları,hızla kuruyan çamaşırlarda yer-ip mesafesinin önemi konusunda yayınlanmış makaleleri,verilmiş konferansları bulunan uzmanlar,hikaye bu ya ,Lübnan'daki 'Çamaşır Asılmasındaki Yenilikler' Sempozyumu'ndan yeni dönmüş uzmanlar (bronz tenleriyle) devreye girerler. Herkes görüş bildirir.B ütün görüşler gerekli ve zorunlu literatür desteğini de terkisine almış olarak üstünüze üstünüze gelir. Çamaşırlarla ilgili binlerce sözcük, cümle ve imla işaretinin ortasında giderek mahzunlaşan çamaşırınızla şu anda benim tahayyül edemeyeceğim duygusal yoğunlukta anlar geçirirsiniz.

Herşey bilinmekte,bütün sözler söylenmiş ya da söylenmektedir.

Sınıflandırma sistemleri vardır.Sizi kategorize ederler(3). Dosyalarlar.Veri toplarlar.Verileri bilgisayarlarına "girerler".Bir tuşa basarak,sizi karşılarına alırlar. Bir tuşluksunuzdur.Ölümcül bir belirsizlikten ödünç aldığınız hiçbir soluk alış,hiçbir gözyaşı,bilgisayar ekranlarını buğulandıramaz. Bu durum bilimsel olarak mümkün değildir.

Gözlerler.Gene de gözlerler.Veri çuvallarına paradigmatik gözlerini doldururlar.Bir bütünün(varsa eğer)

hangi parçasına hangi zaman bakarlar? Gözlerini kim standardize eder? Ne bileyim ne yaparlar.

Hegel "Kendini yalnızca verilere bıraktığına, onlara sadece edilgen biçimde yaklaştığına inanan ya da öyle gözükenler aslında düşüncelerinde edilgen değildir. Kendi kategorilerini de beraberinde taşır ve verileri onlar aracılığı ile görürler" der (4);ama, kim dinler.

Paradigmanın anayolundan yöntembilim aracına binerek geçerler.Bütün çevrelerini de aynı arabaya doldurup, itiraz edenleri ıssız arazilerde bırakırlar. Başka yolları, başka arabaları yoktur.Bir süre sonra arabadan indirilenler artar,yolun ve arabanın kusursuzluğuna ilişkin şüpheler azmanlaşır. Anayoldan ayrılan patikayı tercih edenler çoğalır, patika giderek genişler ,toprağı asfaltlaşır,yol çizgileri belirir.Yeni paradigma dünyaya gelir. Kıyaslayamazsınız.Ne daha ileridir ne daha geri. Belki de bir ileri,iki geri.Bilmiyoruz (5)(6).Kim bilebilir? Kim bilir?

Bir yanda bunlar olur.Olur Allah olur.öteki yanda hayat habire sıradan insanlara gebe kalır. Sıradan insanlar sıra sıra sıralanarak işlerine gider geirler.Ne insanlar bilir duvar arkasında olanları, ne onlar insanları tanır(7) .

Feyerabend "Sorunların çözülmesinin ve çözümlerin değerlendirilmesinin bu sorunlardan etkilenenler ve bulunan çözümlerle yaşamak durumunda olanlar tarafından gerçekleştirildiği bir doğrudan demokrasiyi" özler(8). Herşey olabilir der. Sözünü üflersin hayata. Sözler toplumsal kabule bırakır kendini, yarışmaz. Kabulu az olan da kendi alt grubunda sürer hükmünü. Birbirine ilişmezler. Ben de alır bu güzel lafları yanlarına kaynak numarası çıkıp bu satırları yazarım. Günler de böylece geçer gider.

KAYNAKLAR

1. Aydınspor-Sarıyer maçında spiker Necati Karakaya'nın yaptığı bitiriş anonsu.

2. Paul K. Feyerabend'ın Ayrıntı Yayınlarından çıkan kitabı "Özgür Bir Toplumda Bilim" den.

3. Sezen Aksu'nun popüler parçası "Beni Kategorize Etme" . Yayıncısı:Polifon Müzik Üretim A.Ş. olabilir. Emin değilim.

4. Thomas S. Kuhn'un Alan Yayıncılık'tan çıkan "Bilimsel Devrimlerin Yapısı"na Nilüfer Kuyaş'ın yazdığı önsözden.

5.6. Thomas S. Kuhn ve Paul Feyerabend'dan.Feyerabend "Yönteme Hayır".Kuhn 4. maddede adı geçen kitap adı.(a.g.k.a)

7. Alan Parker ,Roger Waters çalışması "The Wall" filminden esinlenme. (Esinlenmeyebilirdim)

8. P.K.Feyerabend"Özgür Bir Toplumda Bilim".Sayfa sayısını hatırlamıyorum.Merak ettiyseniz tamamını okuyun.İyi kitap.

9. Kendi üç kuruşluk kafam.Basımevi Bursa-İnegöl.Yayın Tarihi:1964

---

meğer...

PSİKİYATRİNİN KÖTÜYE KULLANIMI OLARAK ADLANDIRDIĞIM BU YAZIYI, ARALARA DAYANAMAYARAK KOYDUĞUM BAZI İMALAR DIŞINDA, DEĞİŞTİRMEDEN, BİRAZCIK KISALTARAK, OKUYUCUNUN DEĞERLENDİRMESİNE BIRAKIYORUM.

BANU BÜYÜKKAL

Psikiyatri dergilerinden birinde gözüme bir yazı ilişti. Konusu 'insan beyni ve politik davranış'. Doğrusu tüylerim diken diken oldu. Meğer onlarca, hatta yüzlerce yıldır peşlerinden gittiğimiz politikacılar içinde şöyle aklı başında biri yokmuş. Hemen hepsi kıyısından köşesinden 'deliliğe' yaklaşmış, hatta sınırı aşmış bile yazarların öne sürdüğüne göre. Bu kadarla da kalmıyor. Tarihin akışını değiştiren devrimler bile meğer insanların kitlesel olarak kimyasal maddelerin etkisi altında olduğu durumlarda gerçekleşmiş. Meğer biz ruh doktorlarının 'akıl hastası' diye ikinci bir kez düşünmeden hastanelere kapattığı insanlarla yüzbinleri ardından sürükleyen liderler arasında pek de fark yokmuş. Sonrakiler şanslı deliler anlaşıldığı kadarıyla!

Psikiyatrinin kötüye kullanımı olarak adlandırdığım bu yazıyı ,aralara dayanamayarak koyduğum bazı imalar dışında, değiştirmeden, birazcık kısaltarak, okuyucunun değerlendirmesine bırakıyorum.

Yazıda insan beyni ile bilgisayarlar arasında bir analoji kurularak söze başlanmış; girilen verinin çokluğu her ikisinde de etkinliği arttırıcı rol oynar denmekte. Sevindirici bir sonuç, yazıya göre 'henüz' galip durumda.

Ve psikiyatri işe karışıyor. Politik davranışın açıklanmasında aklın durumu ile karar verme yetisi arasındaki ilişkiyi keşfe çıkıyor yazar. İlk durak yaşlanma. Hindenburg, Adenauer, Mao Tse Tung, Brejnev, Franko ve Jivkov kritik dönemlerde oldukça yaşlıydılar. Churchill ise ta 1948'de bunamaya başlamış bazı ifadelere göre.

İkinci olarak organik beyin hastalığı ele alınmış. Lord Randolph Churchill, Northcliffe ve büyük olasılıkla Mussolini nörosifilizin pençesinde tarihe imza atmışlar. Wilson, Lenin, Winston Churchill, Eisenhower, Brejnev ve Nehru'nun geçirdiği inmeler, Hitler ve Franko'nun parkinsonizmi beyinlerinde herhalde bazı değişiklikler yapmıştır diyor yazar. Lenin söylenenlere göre hem olduğundan çok daha yaşlı gösterirmiş, hem de başı vücuduna göre çok büyükmüş. Post mortem araştırma beyinde inanılmaz bir skleroz, 'fosilleşme' ortaya koymuş.

Matosyan adlı bir araştırmacı, Fransız ve Rus devrimlerinin, o zamanlar modern gıda saklama yöntemleri bulunmadığı için kullanılan ergot bileşiklerine bağlı ergot zehirlenmesi etkisi altında gerçekleştirildiğini söyleyecek kadar ileri gidiyor.

Üçüncü sırada psikozlar var. Yazılı belgelerden edinilen kanılara göre, Nabukadnezar, VI.Henry, III.George, II.Ludwig, Korkunç Ivan ve Çar I.Paul'de psikotik hastalık belirtileri görülmüş. İki ayrı yazar Stalin'de hezeyanlı bozukluk olduğunu öne sürmüş. Winston Churchill, Mac Arthur, Kaddafi ve İdi Amin'de belirgin duygulanım dalgalanmaları bu kişilerin hayat görüşlerine yansımış. Mac Arthur'un Kore savaşını yönetme tarzı çökkünlük ile yükselme arasında gidip geldiğinin kanıtı bazı yazarlara göre.

Alkol ve ilaçlar, sıradan ölümlüler kadar politik liderleri de etkilemiş. Richard Nixon, Watergate skandalı patlak verdiğinde akşamcı denecek kadar içermiş.
Paranoid şizofreniden ayırdedilemeyen bir tablo yaratan amfetaminin tarihteki rolü sanılandan daha büyük, yazarın iddiasına bakılırsa. Hitler'in doktoru Morrell

sedatifler, narkotikler ve diğer uyarıcıların yanısıra amfetamini de bol bol vermekten çekinmemiş Hitler'e. Yaşamının sonlarına doğru Hitler'de ani mantıksız öfke patlamaları, aşırı şüphecilik ve güvensizlik, aşırı aktivite dönemleri, kronik uykusuzluk ve tutarsız düşünme dönemleri göze batar hale gelmiş. Bunlar ve amfetamin zehirlenmesine bağlanabilecek çökkünlük ve içine kapanma dönemlerinin yanısıra sol kolundaki titreme ve sol bacağındaki aksama, Gibbels'i 1940-1945 arası çekilen haber filmlerini incelemeye yöneltmiş ve psikiyatrik tabloyu da açıklayabilecek olan Parkinson hastalığı tanısı gündeme gelmiş.

J.F.Kennedy de 1955'ten sonra Addison hastalığı nedeniyle, steroidlerin yanısıra bol amfetamin kullanmış. Goering'in savaş boyu kullandığı opiatlar 'askeri öfori'ye yol açmasaydı savaş tarihi değişik yazılabilirmiş meğer.

Bedensel hastalıklar da beynin bilişsel yetilerini etkileyebilir kuşkusuz. 1945'teki Yalta Konferansında Roosevelt ağır hasta imiş, çevresinde olup bitenlerin farkına bile varamamış. Çavuşesku'nun tekrarlayan ciddi hastalıkları ondaki mantık dışı megalomaniyi doğurmuş olabilir, yazara göre.

Bir de işin psikanalitik yönü var. Lasswell'e göre, politik güç hırsı kişinin benlik saygısındaki yetersizliği gizlemeye yönelik bir tepki. Psikanalitik açıdan Stalin'deki patoloji, çocukluğunda sarhoş babasından yediği dayaklar sonucu gelişen aşağılık kompleksinin savunma mekanizmaları ile büyüklük duygusu ve diğer insanları aşağılamaya dönüşmesi imiş. Aynı şekilde, bu aşağılık duyguları, saldırganla özdeşim, önce Rusya, sonra Hitler, şeklinde de ortaya çıkmış olabilirmiş. Almanların yengisinin Stalin'de geçici bir buhran yarattığı söyleniyor.

Diğer bir yazar Churchill'in tekrarlayan depresyonunu analitik olarak küçük yaşta duygusal yoksunluğa bağlıyor. Annesi nadiren evde bulunur, o zaman dahi Churchill'le ilgilenmezmiş. Babasının gösterdiği tek duygu ise hoşnutsuzlukmuş. Zavallı küçük Churchill ailesini ilgisini çekebilmek için kendini büyük işler başarmak zorunda hissetmiş. 'İnfantil omnipotans' fantazileri dış dünyayı yönetme hırsına dönüşmüş. Bu kişilik yapısının zayıf yanları ise hırs, duyarsızlık, şarlatanlara karşı zayıflık ve sezgileri mantıktan önde tutma. 1940'taki ekonomik kriz sırasında herkes durumun ümitsiz olduğunu söylerken, tam da Churchill'in bu sezgisel yönetimi İngiltere'yi kurtarmış. Yazar ulusun kendi psikolojisini gözardı ediyor gibi.

Margaret Thatcher annesinin adını 'Kim kimdir' kitabına yazdırmadığı için analistlerin diline düşmüş. Yalnızca bu veriden yola çıkarak, çocukluğundaki tuvalet terbiyesi hakkında yorumlar yapılmış.

Kişilik özellikleri de neyse ki gözardı edilmemiş, neyse ki! Lasswell, anal tipin uygulayıcı, oral tipin ise değişiklik yapıcı olduğunu ileri sürmüş. Psikiyatristlerin saplantısı olan, bireyi varolan kategorilerden birine sokma çabası bir kez daha sahnede!

Yazının sonunda Sezar'ın hakkı Sezar'a. 'Devlet adamları da insan, yanılabilirler. Kitlelerin politikacıları insanüstü varlıklar katına yüceltmesi yalnızca düşkırıklığı ile sonlanabilir.' Bravo!

Sıradan bir insanda göze batmayacak özellikler, ruh bilimcilerin etiket merakı yüzünden, önemli yerlerde bulunan kişilerde ortaya çıktıklarında fazlasıyla abartılıyor. Bu insanlarda olabilecek gerçek 'delilik'lerin toplumların kaderinde belirleyici olmasını önlemenin tek yolu ise, bir yazarın da dediği gibi, demokratik süreçlerde tek bir kişinin vereceği kararların sorgusuz kabul edilmesini önleyecek dengeler kurmaktır. Böylece psikiyatristler de havanda su dövmek zorunda kalmazlar.

SİNEMANIN "DELİ"Sİ
(DOSTOYEVSKİ'Yİ KISKANAN ZULAWSKİ)

YAĞMUR TAYLAN

i) İnsan benliğinin travmayla karşılaştığı anlarda, iç dünyanın kutupları görünür hale gelir. Yaşamda karşılaştığımız aşikar görünen olayların trajik yönleri ruhsal dünyanın derinliklerine açılan kapılardır. Dostoyevski, psikolojinin diyalektiğini kavrayarak aktarabilen bir dehadır.

ii) Böylesine derinlikli bir kavrayışı sinemaya aktarabilmek için geleneksel yöntemleri bir kenara atmak zorunluluktur. İnsanın kendini anlatmaya sıvanmış sanat ürünlerini Dostoyevski'den yola çıkarak oluşturmak, iyi bir kapının keşfidir. Zulawski, birçok filmini yazarın farklı romanlarından hareketlenerek gerçekleştirmiştir. Hareketli kamerasını ruhsal dünyanın derinliklerinde dolaştıran yönetmenin bir filmidir "Possession" .

iii) Tutkuların baskısının kişiliği parçaladığı, en derindeki yaşantıların su yüzüne çıktığı, başı ve sonu trajik bir deneyimdir;aşk. İnsanı yıkıma götürür, aşkın hem nesnesini hem de öznesini parçalar, kişiliği böler. Bölünme aynı zamanda insan ruhunun özgürleşmesidir. Zulawski filminde aşk, onun bu yapısı aracılığı ile , insan doğasının bütünlüğünü yitirmesi anlamında kullanılır. Kendi kötülüğünün yaratıcısı insan özgürlüğünü kolayca yozlaştırabilecek bir yapıya sahiptir. Ancak Dostoyevski gibi Zulawski de özgürlüğün zorunluluğunu kabul eder.

iv) Yönetmen ruhsal dünyanın dehlizlerini perdeye ve izleyiciye aktarabilmek için, kökleri Gratowski'ye kadar uzanan, izleyicinin sanat ürünlerine yaklaşırken kullandığı klişeleri aşmasını amaçlayan,zaman zaman grotesk simgelere başvuran, neredeyse psikotik bir dil kullanır bu filmde.

v) Dostoyevski romanlarında sık rastlanılan bir özellik, karakterlerin bilinçaltlarında, başkişilerin iç dünyalarının etkisi altında kalmalarıdır. Bu olgu filmde geniş bir aktarım alanı bulur ve anlatımın temel öğelerinden birini oluşturur. Oyuncu kendisine verilen rolü oynamaz, onunla hesaplaşır. Geleneksel rol ve oyun biçimlerinin dışında, psikolojik derinliği çok farklı bir açıdan yakalayan ve izleyiciyi kahramanlarla özdeşleşmekten alıkoyan bir biçim oluşturulur.İzleyici yolculuğunu hep perdenin önünde olduğunu hissederek sürdürür.

vi) Dostoyevski yapıtlarındaki tüm çağlara ait insan özelliklerinin yanında kullanılan kültürel ve toplumsal dinamiklere ait motifler, Zulawski filminde de çağa uyarlanarak aktarılır. Toplumsal ilişkiler ve üstyapının psikotik bir dille aktarımı Zulawski'nin Batı kültürüne olan inançsızlığının ve öfkesinin bir dışavurumudur. Algılanan dış gerçeklik "interior" ün süzgecinden geçirilerek ulaşır perdeye. Zıtlıklar ve çelişkilerle dolu bir görünüm kazanarak salt bir mesaj olma eğilimini kaybeder. Gerçeküstü öğeler izleyicinin iç dünyasını sarsacak derecede kullanılmaya özen gösterilir. Ama ilk bakışta en marjinal görünen simgeler bile gerçekle bağlantısını koparmamış göstergelerdir. Yönetmen zaten irdelediği temaların nitelikleriyle gerçeğe ne denli bağlı olduğunu göstermiştir.

vii) Tüm sanat yapıtları ve bütün bilimsel uğraşlar sonuçta hep insanın kendi gizini çözme çabalarının uzantılarıdır.En avant-garde'ından en popülerine kadar tüm anlatım biçimlerinin yabancılaştığı ve benzeştiği, egemen ideolojinin herşeyi soğurduğu, trajik çağımızda, Zulawski filmleri ciddi karşı çıkışlar içerir.insanın tarihini ve kaderini alternatif biçimlerde yeniden yorumlamaya çabalar. Tüm bunları 'ciddi ve entellektüel' olduğu söylenen sinema şenliklerinde 'yarışmalı bölüme alınmama' pahasına yapar ve yine yapar.

Evet,çağımızda da hala kahramanlar bulunmaktadır ve yenilgi, böylesi kahramanlar için aslında bir zaferdir.

CEBiRSEL ŞiiR

Üç noktadan
Bir düzlem geçer derler
İyi hoş amma
İks artı igrek
Eşittir bir olunca
Yoksul gecelerimde
Aklımdan neler gelir geçer
Bilir misin ağabeyciğim...
Bin dokuz yüz altmış üç
Eksi
Bin dokuz yüz elli dokuz
Yıllardan arta kalan
Müşfik bir ses
Aklaşan saçlarımız
Üzme kendini
Ve 'O' kadını
Unut deyişin ağabeyciğim.

R.G.

(Bir "Akıl hastası")

ARTAUD'YA GÖRE VAN GOGH

"Herşey bir yana, kendi kendine intihar edilmez"

YAZAN: PHIL BROWN   TÜRKÇESİ: HAKAN ATALAY

Artaud, Van Gogh'a yapılanlara ilişkin düşüncesini anlatmak için "Van Gogh: Toplumun İntihar Ettirdiği Adam"ı yazmıştı. Radikal gerçeküstücü, deliliğe teslim olmuştu, çünkü düşman oydu. "Düz dünya"yı yabansılayan, yeni bir dünya için savaşan Artaud, kendisinin, Van Gogh'un ve türdeşlerinin (türdeşlerimizin?) deha olmanın acısını çektiklerini düşünüyordu.

"Bu yüzdendir ki kokuşmuş toplum, önsezi yeteneklerinden rahatsız olduğu kimi üstün aydınlanışların sorgulamalarından korunmak için psikiyatriyi icat etti."

Toplum, herkesin yaşamında karşılaşabileceği bu üstün aydınlanışlardan dolayı şaşırmış ve canlıydı.

"Hayır. Van Gogh deli değildi, tersine, atom bombaları, ateş saçan silahlardı onun tabloları; görüş açıları zamanının kabul gören diğer bütün tablolarıyla karşılaştırılırsa, Üçüncü Napolyon'unki denli Thiers, Gambetta, Felix Faure'un dalkavuklarını da, İkinci İmparatorluk burjuvazisinin yeni kabuğundan çıkmış konformizmini de ciddi biçimde rahatsız edebilecekti."

İlk kez psikiyatri imparatorluğunun ayrımına varmamızı sağlayan yalnızca Van Gogh değil, aydınlığın her alanda yıkımıdır da.

"Van Gogh'un durmadan parlayan ışıltısına karşılık, psikiyatri, insanlığın en ürkütücü sıkıntılarını, bunalımlarını geçiştirmek için yalnızca gülünç bir terminolojisi bulunan, kendi kendilerini saplantıya ve kuşkulara düşürmekten başka işleri olmayan bir goriller yuvasında başka birşey değildir."

Ancak, psikiyatrinin terminolojiden daha fazla birşey olduğu da açık. O, anababaları ziyaret edip dördüncü sınıftaki çocuklarının neden kahve içtiğini soran okul psikoloğudur. O, ciltli psikoloji kitaplarına sakladığı, kendilerine yeten hiçliklerinde güvenli devlet memurlarının, yalnız ev kadınlarının uyumlulaştırılmasıdır.

"Psikiyatri, hastalıkların kaynağında günahı görmekten vazgeçmek istemeyen, kendi hiçliklerinden koparılmış aşağılık insan yığınlarından doğmuş, dehanın özündeki haklı isyan dürtüsünü kökünden söküp atmaya çalışan bir tür muhafızdır, İsviçreli bir muhafız."

Kitlelere dönük, kitleleri harekete geçiren-delileri zindanlara yuvarlayan psikiyatri. Ve biz, hiç kimse duymasa da, duyacak birşey olmadığını düşünse de haykırmayı bırakmayan; tanımlanmış, rolü belirlenmiş, şaşkın bir insanın ötesinde, delinin ne olduğunu bile bilmiyoruz. Söyleyişler, haykırışlar anlaşılabilir, yanlış da olsa. Yetenekli, yeteneksiz. Yaşamı soluyun, sonra da ayaklanın! Fahrenheit 451'de psikiyatristler beyinlerinizi tüketerek yol alırlar. Sonra kınandıklarında "Sahiden" gücenirler. Lobotomiler geri geliyor, dergilerde görebilirsiniz bunu. "Zavallı Van Gogh'a çok benziyorum. Artık düşünmüyorum, ama hergün giderek incelen içsel çalkantılarla uğraşıyorum. Herhangi bir doktorun gelip beni görmesini, kendimden bıktırana değin bana sitem etmesini isterdim."

Sizi bıktırmaktan kaçındıkları için sizi kendi kendinize bıktırırlar, kendi tasarılarınızla hem de. Kendi tasarınızsa önemi yok.

"Ve Dr.Gachet'yle Van Gogh'un kardeşi Teo arasındaki konuşma, kokuşmuş ailelerin hastayı getirdikleri tımarhanenin yöneticileri ile "hasta" üzerine yapılan gevezeliklerin herhangi birinden başka birşey değildi."

Artaud ve diğerlerinin ve başka birçoklarının dediği gibi, resim Van Gogh'un silahıydı. Bizim silahlarımızsa genellikle kılık değiştirmiştir ama kafalarımızın girintilerinde ayırdederiz bunu, oradaki özgürlük düşleri ne yapacağımızı söylerler bize.

"Kim ki ateşlenen bombanın kokusunu almaz, başdönmesini başkalarsa, onun

canlı kalmasına değmez." Ama yine de bu bir değer sorunu değil, gerçek bir işleyiş ve varoluş sorunudur. Biz böyle bir koku alıyoruz. Laing kimin daha çılgın olduğunu sormuştu; içinde bomba olduğunu iddia eden mi, yoksa gerçekten bomba atma gücüne sahip olan mı? Böyle bir koku almaya devam ediyoruz. Bomba içimizdedir; yabancı bir elementin, bir ağır gazın girişine hazır, temizlenmiş bir atmosfere benzeyen bedenimizde dönüp duruyor.

"Herşey bir yana, kendi kendine intihar edilmez"

Hiç kimse, hiç bir zaman kendi kendine doğmadı.

Ne de hiç kimse kendi kendine öldü.

Ama intihar olgusunda bedeni doğal olmayan bir harekete zorlayan, kendi yaşamını yadsımaya götüren bir kötülükler ordusu işbaşında olsa gerek."

Kendi kendine ölüm yüceltilemez, çünkü kendi kendine ölüm diye birşey yok. Ortaçağdaki kentlerin ortasında hiç soylu, yabanıl bir şizofreniğin dolaştığı görülmedi. Bütünüyle kuşkudayız.

BİR SORU-AKABİNDE-BİR YANIT

(Yani gecikmeli muhabbet)

Soru- Ben 3 gündür Nöroz servisinde yatmaktayım. Geleli beri kocam ziyaretime gelmedi. Merak ediyorum.

Yanıt- Hanımefendi. Bu soruyu bizim için sorun haline getirmeyin lütfen. Soru şöyle olabilirdi, bakınız:

Sayın editör. Hastaneye geleli 3 gün oluyor. Ben 34 yaşında 13 yıllık evli ev kadınıyım. 2 çocuğum var. Büyük 10 yaşında (Allah bağışlasın) küçük bu yıl ilkokula başladı (mavi önlüğü var). Kocamın ilk bir hafta içinde beni ziyarete gelme olasılığı istatistiki olarak nedir?

Şimdi bu soruya yanıt verebiliriz.

Hanımefendi. 1982'de ABD'de Schwartz ve arkadaşlarının yaptığı çalışmaya göre hastaneye yatan 30-40 yaş grubu 13 yıllık evli ev kadınlarının ilk hafta içinde kocaları tarafından ziyaret edilme olasılığı %26'dır. Bu oran evlilikte 1.yılını sürenlerde %89.6, 20 yıllık evlilerde ise %3.5'tur. Çocuk sahibi olma ile ilk bir hafta içinde ziyaret edilme arasında ise istatistiki olarak anlamlı bir ilişki saptanamamıştır. Journal of Housewife'ın 1987 Şubat sayısında ise Pakistanlı beyin göçü Mazallah ve arkadaşlarının aynı konuda bir araştırması bulunmaktadır. Bu çalışmada çocuk sahibi olmanın (özellikle 2 çocuk ve üstü) ziyarete gelme olasılıpını arttırdığı iddia edilmektedir.

Fakat bu araştırmada kontrol grubu kullanılmadığından sonuçların güvenilirliği şüphelidir. Aslına bakarsanız herhangi bir başka konu gibi bu konu da yazarlar arasında tartışmalıdır. öyle de diyen vardır. Böyle de. Siz en iyisi kocanıza telefon edip neden hala ziyaretinize gelmediğini sorun.